

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 350/04-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. novembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ioana Kornelija Komanického, bytom B., ktorou namietal porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/02 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 120/03 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 132/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ioana Kornelija Komanického o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. mája 2004 doručená sťažnosť Ioana Kornelija Komanického, bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 106/02 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 120/03 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 132/03.

Sťažovateľ uviedol, že 4. februára 2002 doručil okresnému súdu „žalobu o plnenie“ smerujúcu proti Okresnému stavebnému bytovému družstvu v Bardejove.

Ďalší priebeh označeného konania vedeného pod sp. zn. 3 C 106/02 opisuje sťažovateľ takto:

„Písomnou výzvou zo dňa až 8. X. 2002 súd odo mňa požadoval za podanie návrhu poplatok vo výške 2 205,- Sk, ktorý som nebol v stave pre vlastnú insolventnosť zo spoločného príjmu do domácnosti, ktorý v tom čase činil 11 112, 50 Sk (životné minimum v tejto dobe pre 3-člennú domácnosť bolo 10 470,- Sk – pozn.) zaplatiť bez ujmy na vlastnej rodine. Potom súd začal, ako obvykle vyšetrovať moje osobné, rodinné a majetkové pomery a dospel k takému nepochopiteľnému záveru, že mi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Nepochodil som ani pred odvolacím súdom, ktorý moje odvolanie neuznal a mnou napadnuté uznesenie prvostupňového súdu, zo dňa 12. II. 2003 potvrdil, čím sa obidve uznesenia stali právoplatnými dňom 10. IX. 2003. Nezostalo mi teda nič iné, iba riadne dovolanie, ktoré som aj využil lebo som bol toho presvedčenia, že v danom prípade pri neschopnosti splniť súdom uložený finančný záväzok, ide o bránenie v konaní v zmysle písm. f), §-u 237 OSP. No Najvyšší súd svojím konečným verdiktom vo svojom uznesení sp. zn. 2 Co 120/03 moje odvolanie však nepochopiteľne odmietol, ako neprípustné, pričom v jeho odôvodnení súčasne vyvodil pre stálu judikatúru záver, že o žiadne bránenie v konaní to neide a že to, na čo som vo svojom dovolaní poukazoval, nie je vadou konania.“

Sťažovateľ sa nestotožňuje so závermi, ku ktorým dospeli všeobecné sudy, a zastáva názor, že ich postupom došlo v jeho prípade k porušeniu jeho označených práv.

V nadväznosti na to sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia týchto práv, výroku o uložení povinnosti okresnému súdu konať vo veci vedenej pod sp. zn. 3 C 106/02 bez zbytočných priťahov a priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 Sk.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Vychádzajúc zo sťažnosti, ako aj z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu, ktorý si ústavný súd vyžiadal a ktorý mu bol doručený 25. októbra 2004, ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby o zaplatenie sumy 44 121,15 Sk doručenej okresnému súdu 4. februára 2002. Ústavný súd po preskúmaní úkonov okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu dospel k záveru, že doba, ktorá uplynula od podania žaloby do doručenia sťažnosti ústavnému súdu 21. mája 2004, neodôvodňuje skúmanie namietaného porušenia označených práv aj s ohľadom na skutočnosť, že počas doterajšieho priebehu konania sťažovateľom označení porušovateľa jeho práv konali na základe jeho žiadosti a procesných návrhov iba o procesných otázkach (oslobodenie od súdnych poplatkov).

Ústavný súd konštatuje, že samotný sťažovateľ prispel k predĺženiu konania, keď ihneď pri podaní žaloby nepožiadaval o oslobodenie od súdnych poplatkov a nepredložil okresnému súdu potrebné doklady pre posúdenie opodstatnenosti takejto žiadosti, ale čakal, až kým bude súdom vyzvaný na splnenie tejto povinnosti. Ústavný súd v súvislosti s tým pripomína, že poplatková povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov vzniká v zmysle citovaného ustanovenia podaním žaloby.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 122/04), podľa ktorej požiadavka na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti. K nim možno zaradiť aj žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.

V ďalšom priebehu konania sťažovateľ po tom, ako okresný súd uznesením sp. zn. 3 C 106/02 z 12. februára 2003 rozhodol, že mu oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznáva, podal proti nemu 7. marca 2003 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 120/03 z 30. júna 2003 tak, že ho potvrdil. Krajskému súdu bol spis predložený 14. marca 2003.

Nadväzne na to sťažovateľ napadol označené uznesenie krajského súdu 17. septembra 2003 dovolaním, ktoré okresný súd predložil spolu so súdnym spisom 27. októbra 2003 na rozhodnutie najvyššiemu súdu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 132/03 z 20. februára 2004 dovolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol.

V odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza: *„Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodit' z ustanovenia § 239 ods. 1, 2 O. s. p. a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté či už žalobcom výslovne tvrdenou procesnou vadou podľa § 237 písm. f) O. s. p., alebo ďalšími vadami uvedenými v tomto ustanovení, odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 238 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.“*

Ústavný súd po posúdení všetkých postupov všeobecných súdov, proti ktorým smeruje sťažnosť sťažovateľa, zistil iba jedno závažnejšie obdobie nečinnosti na okresnom súde v trvaní od 4. februára 2002 (doručenie žaloby) do 8. októbra 2002 (výzva na zaplatenie súdneho poplatku). Toto obdobie predstavuje priet'ahy v trvaní 8 mesiacov.

Podľa názoru ústavného súdu ďalší postup v sťažnosti označených všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľa po 8. októbri 2002 nemožno na základe skutočností uvedených v sťažnosti ani na základe obsahu súvisiaceho súdneho spisu považovať za taký, ktorý by signalizoval pri predbežnom prerokovaní eventuálne porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2

listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Namietaný postup všeobecných súdov bol (s výnimkou už spomínaného obdobia osemmesačných prietáhov pred okresným súdom) až do vydania tohto rozhodnutia plynulý a nevyznačoval sa takými obdobiami nečinnosti, ktoré by sa dali kvalifikovať ako zbytočné prietahy.

Ústavný súd zobral taktiež do úvahy, že rozhodovanie o procesných návrhoch, o ktorých je podľa príslušných procesných kódexov (napr. Občianskeho súdneho poriadku) všeobecný súd povinný rozhodnúť ešte pred vlastným prejednaním a rozhodnutím o merite veci, je okolnosťou, na ktorú sa musí prihliadať pri posudzovaní tvrdenia o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), pretože takáto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 128/03, II. ÚS 133/03).

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na skutočnosť, že sťažovateľ v predmetnej veci nepostupoval tak, ako mu to umožňoval § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“), ale priamo sa obrátil na ústavný súd so sťažnosťou. Sťažovateľ taktiež nepreukázal ani netvrdil, že uvedenú podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavom súde). V nadväznosti na to poznamenáva, že neuznáva tzv. hromadné a neadresné sťažnosti na všetky konania na okresnom súde a krajskom súde, ktoré sťažovateľ podal 24. marca 2003.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Pri skúmaní opodstatnenosti sťažností, ktorými sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 (ako aj čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), prihliada ústavný súd na to, že odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú možno okrem iného v prípade, keď zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré možno kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle uvedeného článku ústavy (napr. I. ÚS 57/01, II. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, IV. ÚS 296/04). V nadväznosti na uvedené ústavný súd už vyslovil, že „nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 66/02, II. ÚS 133/03), ako aj, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov nemusí ešte sama osebe zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom označených všeobecných súdov, odmietol ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na to, že podľa jeho názoru aj keď doterajší priebeh konania pred týmito súdmi nebol celkom bez priet'ahov, v zásade však smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa a nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných priet'ahov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.

2. *K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny*

Obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom tohto základného práva je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu vo veci konať a k jeho porušeniu by mohlo dôjsť iba v tom prípade, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

V právnej veci sťažovateľa bolo o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov právoplatne rozhodnuté tak, že mu požadované oslobodenie nebolo priznané. Dňa 14. októbra 2003 doručil sťažovateľ okresnému súdu podanie, ktorým reagoval na nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, a keďže z neho nebolo jednoznačne zrejmé, čoho sa ním sťažovateľ domáha, vyzval ho okresný súd prípisom z 28. septembra 2004 (po tom, ako bolo dovolanie sťažovateľa proti právoplatnému rozhodnutiu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov najvyšším súdom odmietnuté) na jeho upresnenie v tom zmysle, či ho treba považovať za novú žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov. Na prípis okresného súdu odpovedal sťažovateľ listom, ktorý mu bol doručený 5. októbra 2004 a v ktorom okrem iného uviedol: *„Súd i ja dobre vieme, že toto konanie bolo právoplatne ukončené jeho zastavením a že následne tu zlyhal i mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie pred NS – SR. Takže (...) táto výzva, na ktorú reagujem je absolútne nezmyselná a tiež si musí uvedomiť, že moje písomné podanie, týkajúce sa tejto kauzy, zo dňa 12. X. 2003 je treba považovať za veľké nič!“*

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, ako aj zo súdneho spisu okresného súdu ústavný súd nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by sťažovateľovi mohlo byť postupom označených všeobecných súdov odňaté (prípadne obmedzené) právo na súdnu a inú právnu ochranu.

Keďže sťažovateľ nepreukázal, že by postup okresného súdu v spojení s postupmi krajského súdu a najvyššieho súdu viedol k záveru o existencii príčinnej súvislosti medzi ich konaním a možným porušením sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu, sťažnosť aj v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2004